

Foto: Rob Bye

Kvartalsrapport

Q3 – 2017

EnergiNorge

BEDRE KLIMA, SIKKER FORSYNING, GRØNN VEKST

INNHOOLD

PRODUKSJON OG MILJØ 3

Vannkraft

Vandirektiv og revisjoner

Ny produksjon

Status for elsertifikatorrdningen

Vindkraft

Skatt

Grunnrenteskatt på vannkraft

Eiendomsskatt på produksjonsrelaterte nettanlegg

Frivere investeringsadgang for forsikringselskaper

Helhetlig klima- og energipolitikk

Endringer i europeisk klima- og energipolitikk mot 2030

Revisjon av vannkraftlovene, klimalov, klimamelding og veikart

Opprinnelsesgarantier

Samarbeid med juridiske og samfunnsvitenskapelige fagmiljø om problemstillinger på energiområdet

Energibruk

Smart og klimavennlig energibruk

Utslippsfrie byggeplasser

NETT OG MARKED 8

Tariffering og anleggsbidrag

Nettregulering

Nettutvikling i sentralnettet

Infrastruktur

Smarte Nett, IKT og sikkerhet

Veigrunn

Elektrifisering av transport

Kraftsystemet

Markedsdesign

Ad handelsregler

REMIT

Sluttbrukermarkedet

ARBEIDSLIV 11

Arbeidstilsynets avgjørelser om omregningsfaktor ved beredskap

Lokale lønnsforhandlinger

NHOs kompetansebarometer 2017

Kraftnæringen best på digitalisering

Kraftnæringen en attraktiv arbeidsplass

HMS

Ny medarbeider

Fagforum HMS

ENERGIKADEMIET 13

Arrangementer

DLE-konferansen

Smartgridkonferansen

Inn i kursene

Forebygging av økonomisk kriminalitet

Vassdragsteknisk forum (VTF) regionmøte

Brukermøte spenningskvalitet

Ny malingsspesifikasjon for vannkraftutstyr

Ny oppdatert veileder for tolkning av Maskinforskriften

DLE-repetisjonskurs

Forskning

Nytt FoU-prosjekt

Utvalg for Forskning og Teknologi (UFT)

Publikasjoner

Elektroinstallatørprøven

KOMMUNIKASJON OG SAMFUNNSKONTAKT 15

Medier og omdømme

Medieomtale

Omdømmet på vei opp

Kraftkom på Lillehammer

Websiden energinorge.no

Nyheter fra Energi Norge

Sosiale medier

Myndighetskontakt

Arendalsuka

Energi Norge EU-kontor

Europeiske energilovforslag til diskusjon

Eurelectric som aktiv aktør for Energi Norge i arbeid med energilovforslagene

Samarbeid i Norden om markedsutvikling energilovsforlagene

Ny leder for Energi Norges Brussel-kontor

Juridisk arbeid

Produksjon og miljø

VANNKRAFT

Vanddirektiv og revisjoner

Det arbeides nå særlig med 18 konsesjonssaker som kan gi nye vilkår i forhold til naturmiljøet. Det er 11 revisjonssaker og syv innkallings- og omgjørings saker. Dette er saker som har nye miljømål i 2021 i vannforvaltningsplanene, og prioriteres høyt av NVE når det gjelder ressursbruk og fremdrift. Sakene er i prosess og konsesjonærene jobber aktivt med å fremskaffe et godt saksgrunnlag. Energi Norge følger sakene og støtter medlemmene i prinsipielle spørsmål og utvikling av felles strategi. "Håndbok for revisjon av vassdragskonsesjoner" vil komme i oppdatert utgave i november. Arbeidet følges også opp med verksteder i det etablerte nettverket.

Endringene i vannforskriften vil legge grunnlaget for neste planperiode 2016-2021, og forventes å komme i fjerde kvartal. Energi Norge har i flere omganger kommet med konkrete forslag til endringer som

kan sørge for at det tas hensyn til nasjonale interesser fra starten, noe som vil innebære betydelige forenklinger fra forrige planprosess. Rapporteringen til ESA av forrige planrunde er ennå ikke gjennomført, men arbeidet er nå av mer teknisk karakter for å reflektere den nasjonale godkjenningen av 4.juli 2016 på databasenivå.

LVK har på ny klaget på norsk implementering av vanddirektivet til ESA i et brev av 30. juni. LVK fikk ikke med seg de åtte miljøorganisasjonene som sto bak den opprinnelige klagen fra 2011. Den nye klagen er i hovedsak basert på samme grunnlag som den første i 2011, der myndighetene i flere runder har besvart henvendelser fra ESA. ESA lukket i denne forbindelse den opprinnelige klagesaken, og opprette en ny sak 18.august. I brev av 20.september fra ESA blir KLD bedt om å klargjøre Norges oppfølging av direktivet på bakgrunn av klagen, der vannkraft er det sentrale temaet. Se <http://www.vannportalen.no/organisering/europa/esa-sin-oppfolging-av-norges-gjennomforing-av-vanddirektivet/klagesaker-til-esa-om-vanddirektivet-og-vannkraft/> for mer informasjon og dokumenter. Energi Norge følger saken.

Både gjennom natur- og energimeldingen har det blitt varslet at forenklet innføring av standard naturforvaltningsvilkår vil bli fastsatt i en forskrift. Dette arbeidet pågår i Olje- og energidepartementet (OED). Energi Norges standpunkter er godt kjent, og det blir viktig at praktiseringen av hjemmelen, som gir påleggsmyndighet til Miljødirektoratet og Fylkesmannen innenfor standardvilkårene, blir rammet tydelig inn i tråd med myndighetenes egne forutsetninger for bruk av slike vilkår. Pålegg i henhold til vilkårene skal være forholdsmessige i forhold til inngrepets størrelse, det skal gis en begrunnet sammenheng mellom inngrepet og den avbøtende effekten av pålegget, og det skal være gitt en kunnskapsbasert vurdering som viser at nytten av tiltaket overstiger kostnaden. Med en slik klar innramming ser Energi Norge det som riktig å bruke standardvilkårene for å gjennomføre tiltak og miljøtilpasning som ikke krever endringer i selve konsesjonen, det vil si magasinrestriksjoner, overføringer og minstevannføringer.

Energi Norge startet i mai et prosjekt om verdien av vassdragsregulering med tanke på flomdemping. Arbeidet utføres av Multiconsult i samarbeid med en referansegruppe av berørte Energi Norge medlemmer og NVE. De utreder betydningen av magasinene i Glomma, Telemarkvassdraget og Nidelva (Selbusjøen) for å redusere skadekostnader ved flom. Det blir også gjort beregninger av potensialet for skadebegrensning ved regulering i mindre vassdrag som er utsatt for flomepisoder. Skadeomfanget i uregulert vassdrag blir da sammenlignet med et regulert nabovassdrag for konkrete hendelser med Flåms- og Aurlandsvassdragene som et godt eksempel. I prosjektet brukes både reelle skadetall og modellerte skader utfra verdisetting av infrastruktur og eiendom. Målet er å utarbeide metode som kan brukes for å verdsette flomdemping opp mot krav til magasinrestriksjoner i revisjons- og konsesjonssaker, og i arbeid med vannforvaltningsplaner. Prosjektet har god framdrift og slutt-rapport vil foreligge i løpet av november.

NY PRODUKSJON

Status for elsertifikatorordningen

Forslag til endringer elsertifikatforskriften har vært på høring i Olje- og energidepartementet (OED) i tredje kvartal. Forslaget var en implementering av den endrede avtalen med Sverige og de lovendringene Stortinget og Riksdagen vedtok tidligere i år. Den nye forskriften vil innebære små justeringer i kvotene, og det settes en siste frist for å søke om godkjenning av anlegg som kan benytte ordningen til 1. april 2022. Det blir også presisert at det ikke skal utdeles sertifikater for produksjon som finner sted etter 31. desember 2035.

Etter dette er kontrollstasjonen 2017 avsluttet. Endringene trer i kraft 1. januar 2018. De viktigste endringene er at det på svensk side skapes etterspørsel etter ytterligere 18 TWh ny fornybarproduksjon frem mot 2030. Det er fortsatt ett felles sertifikatmarked så eiere av anlegg i Norge som kommer i drift før utløpet av 2021 vil dra nytte av den økte etterspørselen.

Sertifikatprisene i den korte enden har steget noe og spotprisen passerte seks svenske øre i dette kvartalet. Prisene i den litt lengre enden har sakket etter, og prisen for leveranse mars 2022 lå på rundt fire svenske øre.

Vindkraft

Til tross for lave sertifikatpriser er det god fart i både norsk og svensk vindkraft. Svensk Vindenergi melder om totalt 1,1 MW under bygging ved utgangen av kvartalet og prognosen viser 5 TWh med ny vindkraft fra nå til utløpet av 2020.

Det foreligger for øyeblikket ikke offisielle tall for hvor mye som bygges ved utgangen av tredje kvartal i Norge. To vindparker med samlet produksjon på om lag 500 GWh ble satt i drift i kvartalet, og det har blitt fattet minst en investeringsbeslutning på om lag 300 GWh. Dermed er det ca 6 TWh ny vindkraft som er besluttet og/eller i bygging i Norge.

NVE arbeider på oppdrag fra Olje- og energidepartementet (OED) med å etablere en nasjonal ramme for vindkraft for utbygging av hhv 15 og 30 TWh ny vindkraft. I kvartalet la NVE frem et notat om hvilke metoder de vil benytte i arbeidet med rammen, og Energi Norge har gitt innspill til metode og mulige forenklinger i konsesjonsprosessene som følge av planen. Det er viktig at planene ikke bidrar til vanskeligere og mer tidkrevende konsesjonsprosesser

SKATT

Grunnrenteskatt på vannkraft

Grunnrenteskatten på vannkraft og da særlig friinntektsrenten, som skal skjerme deler av avkastningen fra grunnrenteskatt, har vært et prioritert tema for Energi Norge gjennom kvartalet. For 2016 har Finansdepartementet fastsatt friinntektsrenten til 0,5 prosent, vesentlig under det nivå kraftprodusentene må låne penger til i markedet. Konsekvensene er at effektiv skattesats for enkelte kraftverk kan komme opp i over 100 prosent.

I en henvendelse til Finansministeren i juli gjentok og utdypet Energi Norge tidligere forslag om endringer i friinntektsrenten. Problemstillingene har også vært drøftet med ulike politiske grupperinger under Arendalsuka. De fleste politiske partier har tatt inn formuleringer om bedre vilkår for rehabilitering og O/U av vannkraft i sine partiprogrammer, noen foreslår også konkrete endringer i friinntektsrenten.

Eiendomsskatt på produksjonsrelaterte nettanlegg

Eiendomsskatt på produksjonslinjer har vært en uavklart problemstilling i flere år. Høsten 2015 konkluderte Høyesterett med at slike linjer ikke var å anse som del av produksjonsanlegget. I forslaget til statsbudsjett i fjor høst, Prop. 1 LS (2016-2017) Skatter, avgifter og toll 2017 opplyste Finansdepartementet at «Departementet vil sende på høring et forslag om å endre gjeldende rett slik at produksjonslinjer anses som en del av kraftanlegget de betjener.» I april ble notat med forslag til endringer i tråd med dette sendt på høring.

Energi Norge avga sin høringsuttalelse i slutten av juli der vi i det alt vesentlige støtter departementets forslag til endringer. Det vil bringe rettstilstanden tilbake til praksis slik den var før rettsakene på dette området.

Friere investeringsadgang for forsikringsselskaper

Finansforvaltningsloven inneholder strenge regler som begrenser forsikringsselskapers muligheter for å eie mer enn 15 prosent av aksjer i selskaper som driver såkalt "forsikringsfremmed virksomhet". Dette er en særnorsk regel. Energi Norge har i samarbeid med Finans Norge fått advokatfirmaet Thommessen til å vurdere denne begrensningen, blant annet i forhold til EØS-forpliktelsene. Thommessen konkluderte med at begrensningen er i strid med Norges EØS forpliktelser.

Dette synspunktet fikk vi gjennomslag for i Finansmarkedsmeldingen som ble lagt fram i april. I tråd med signalene der sendte Finansdepartementet 6. juni på høring et notat fra Finanstilsynet der eierskapsbegrensningen på 15 prosent for livsforsikringsforetak foreslås opphevet. Høringsfristen var 7. september og Energi Norge støttet i det alt vesentlige departementets forslag til endringer.

HELHETLIG KLIMA- OG ENERGIPOLITIKK

Endringer i europeisk klima- og energipolitikk mot 2030

I tredje kvartal deltok Energi Norge i diskusjonene i Brussel om revidering av regelverket for det europeiske energimarkedet. Energi Norge deltok blant annet i debatten under Eurelectrics konferanse 26. september, og har gitt innspill til Eurelectrics vurderinger av Europaparlamentets endringsforslag som ble klare sommeren 2017. Energi Norge har tatt til orde for at klimakvotehandelsystemet ETS må beskyttes som det sentrale virkemiddelet i pakken, og at det må være fleksibilitet i bidragene til det europeiske fornybarmålet. Vi ser nå spor av disse posisjonene i endringsforslagene som foreligger både fra Rådet og Parlamentet. I dette kvartalet er det også igangsatt utredningsarbeid om åpning av støttesystemer på tvers av land. Nye møter med norske myndigheter og beslutningstakere i Brussel er planlagt for fjerde kvartal.

Forslaget til nytt regelverk for kvotepliktig sektor (ETS) er fortsatt til behandling i Parlamentet (EP) og Rådet. Europaparlamentet ønsker å øke inntaket i markedsstabiliseringsmekanismen MSR, men uten endring i utslippstaket nå. Det er positivt at parlamentet peker på behovet for å forebygge at ETS undergraves av andre virkemidler slik Eurelectric også tar til orde for etter innspill fra blant annet Energi Norge. Sletting av permanente overskudd av kvoter er et sentralt punkt som Energi Norge har tatt til orde for gjennom Eurelectric. Endelig vedtak forventes i løpet av få uker.

Forslag til norsk mål på 40 prosent for ikke-kvotepliktig sektor ble fremlagt av Kommisjonen i juli 2016 samtidig med nytt regelverk for fleksibilitet. Energi Norge har i tredje kvartal fulgt debatten og støttet Eurelectrics syn på elektrifisering som en hovedstrategi for transport og bygg. Vi har også deltatt i diskusjonen i Norge og i Brussel om

norsk oppfølging på området med særlig vekt på forutsigbarhet for elektrifisering av transport.

Revisjon av vannkraftlovene, klimalov, klimamelding og veikart

Energimeldingen ble behandlet i Stortinget sommeren 2016. Energi Norge har i tredje kvartal fortsatt arbeidet med å følge opp meldingen overfor myndighetene i samarbeid med våre medlemmer. Omfattende og akseptable endringer i industrikonsesjonsloven, vassdragsreguleringsloven, vannressursloven og jordlova ble vedtatt i andre kvartal etter aktiv dialog med Energi Norge. I tredje kvartal har vi arbeidet blant annet med høringsuttalelse om endringer i myndighet i mindre vannkraftsaker og oppfølgingen av mål for energieffektivisering.

Stortinget vedtok i andre kvartal en norsk klimalov. Energi Norge har tidligere gitt innspill til forslaget og deltatt på høringsmøter, og loven er i tråd med våre innspill. Energi Norge har i dette kvartalet deltatt i debatten om oppfølgingen av loven og interaksjonen med det fremlagte statsbudsjettet for 2018.

Regjeringen la i juni frem en klimamelding som prioriterer virkemidler for ikke-kvotepliktige utslipp slik Energi Norge har tatt til orde for. Energi Norge har i tilknytning til meldingen i tredje kvartal jobbet med NHO for å forberede en avtale mellom myndigheten og næringslivet om utslippsreduksjoner fra næringstransport, blant annet gjennom elektrifisering. Det er igangsatt arbeid med å utrede muligheter for elektrifisering av ikke-kvotepliktige utslipp også utenfor transport.

Regjeringens ekspertutvalg for grønn konkurransekraft la frem sin rapport i slutten av oktober 2016. Regjeringen arbeidet i dette kvartalet med en egen strategi for grønn konkurransekraft som ble lagt frem i forbindelse med budsjettet for 2018. Energi Norge sitt veikart som innspill til prosessen ble fulgt opp med møter og seminarer blant annet på Arendalsuka. Visjonen om at Norge skal ta en global lederrolle gjennom å bli det første fullelektrifiserte samfunnet i verden innen 2050 har fått svært god oppmerksomhet.

Opprinnelsesgarantier

Energi Norge har arbeidet videre med nasjonale og europeiske prosesser omkring opprinnelsesgarantier. Etter Olje- og energidepartementet (OED) sitt høringsmøte i andre kvartal har vi gitt skriftlige innspill til den gjennomgangen som skal foretas med bakgrunn i energimeldingen samt utarbeidet rapporter om den østerrikske ordningen og de juridiske rammene for mulige endringer. Vi har vært aktive i media i forbindelse med fremleggelsen av varedeklarasjonen og i sommerens debatter. Vi har startet arbeid med å utrede forbedringer i markedsplassen. Vi har prioritert opprinnelsesgarantier i dialogen med Eurelectric for å få gode endringer i fornybardirektivet og deltatt i debatter i Brussel i tredje kvartal.

Samarbeid med juridiske og samfunnsvitenskapelige fagmiljø om problemstillinger på energiområdet

Som en del av en helhetlig tilnærming til energispørsmål, har Energi Norge videreført samarbeidet med juridisk fakultet ved Universitetet

i Oslo, Cicero, FNI og samfunnsvitenskapelig fakultet ved UiO. Vi finansierer en mastergrad på energiområdet, og er i dialog med stipendiatene. Energi Norge deltar i faglige diskusjoner i naturressursgruppen ved juridisk fakultet, herunder om vassdragsjuridiske spørsmål og klima- og energirett. Vi deltar også i fagutvalget for energirett hos Juristenes Utdanningscenter (JUS). I tredje kvartal har Energi Norge deltatt på møter i ulike forskningsprogrammer og formidlet resultater til medlemmene.

ENERGIBRUK

Smart og klimavennlig energibruk

Direktoratet for IKT og forvaltning (DIFI) har igangsatt en prosess for å etablere kriterier for miljø i offentlige anskaffelser for bygg og transport. Energi Norge er representert i arbeidet og samarbeider med Nelfo og Elektroforeningen for å få kriterier som anerkjenner elektrisitet som en utslippsfri energibærer.

Energimerkeordningen for bygg er innrettet slik at lokalt produsert energi anses som energieffektivisering, dette gjør at klimaambisiøse byggherrer velger bort kollektive energiløsninger som strøm og fjernvarme for å oppnå best mulig energimerke. I forbindelse med at Enova overtok ansvaret for ordningen, skal den revideres og Olje- og energidepartementet (OED) har innkalt til innspills møte 17. november.

Stortinget har vedtatt et mål om redusert energibruk i eksisterende bygningsmasse tilsvarende 10 TWh innen 2030, i statsbudsjettet viser Regjeringen til at vedtatte virkemidler kombinert med rive- og nybyggraten er tilstrekkelig for å nå målet.

Utslippsfrie byggeplasser

Del to av rapporten om utslippsfrie byggeplasser ble lagt frem under Arendalsuka i august. Rapporten fokuserer på barrierer og insentiver knyttet til å realisere fossil- og utslippsfrie byggeplasser og viser at kunnskap er den største barrieren. Energi Norge planlegger å følge opp arbeidet ved å lage en veileder og ett nettbasert verktøy for planlegging av utslippsfrie byggeplasser. Dette blir et samarbeid med flere aktører.

Foto: Camilla M Granheim

Nett og marked

Tariffering og anleggsbidrag

Energi Norge arrangerte et godt besøkt medlemsmøte 27. september om temaet effekttariffer og økonomisk regulering med NVE tilstede. Høring om endring i anleggsbidragsregimet er utsatt til 2018. Høring om effekttariffer kommer etter planen høsten 2017.

Statnetts arbeid med ny prisstrategi for sentralnettet (gjeldende fra 2019) fortsetter. Statnett presenterte konsulentutredningene 15. september som Energi Norge vil kommentere. Vi forventer høring om ny prisstrategi i sentralnettet i løpet av november.

På oppfordring fra Kommisjonen (EC) sendte Energi Norge i slutten av september en rapport om "Ancillary Services" som en del av vårt innspill for å påvirke den europeiske transmisjonsprisingen. Dette

var en oppfølging av den tarifferingsrapporten vi presenterte for Kommisjonen i en egen workshop i mai.

Energi Norge har arbeidet med effektive nettilknytninger, og arrangerte et møte sammen med NHO-Sjøfart og NHO-Transport i august om tilknytning av elektrisk transport.

Nettregulering

NVE vurderer NVE-renten, og Energi Norge har kommentert konsulentrapporten fra Menon/Poyry om dette. Det kan komme en høring om NVE- renten i 2018.

Det vil komme høringer om endringen i reguleringsmodellen i 2018 og det vil komme en ny effektivitetsanalyse av Statnett.

Nettutvikling i sentralnettet

Energi Norge følger opp Statnetts nettutvikling både med tanke på behov for nett og kostnadene ved nettutbyggingen. Vi har hatt oppfølgingsmøte med NVE og avgitt høringsuttalelse på Statnetts kostnadsrapportering. Ved siden av dette følger vi løpende opp Statnetts investeringsprosjekter.

INFRASTRUKTUR

Smarte Nett, IKT og sikkerhet

Den 25. mai 2018 trer personvernforordningen (GDPR) i kraft i Norge og EU. Ny personopplysningslov har derfor vært på høring i tredje kvartal. Denne gjelder alle selskaper som har ansatte eller kunder, og dermed personsensitive opplysninger. Kraftnæringen er særlig "utsatt" da det brukes personnummer ved innsamling av data om strømkunder, eksempelvis timesverdier. Det ble derfor besluttet å utarbeide en veileder med bistand fra EY samt et utvalg av Energi Norges medlemmer. Veilederen vil bli utgitt i fjerde kvartal.

Veigrunn

Før sommeren kom det Energi Norge antar er det siste høringsforslaget på ledningsforskriften i denne runden. Forslaget var utarbeidet av Samferdselsdepartementet, Olje- og energidepartementet (OED) og Kommunaldepartementet. For våre medlemmer var dette positivt, siden dette åpnet for et mer balansert høringsdokument. Energi Norges svar er avgitt og vi avventer endelig forskrift.

Elektrifisering av transport

Energi Norge, NHO Sjøfart og NHO Transport har arrangert et verksted om elektrifisering av kollektiv transport, ferger og nærsjøfart. En åpenbar konklusjon var at det er behov for et tettere samarbeid mellom de ulike aktørene for å sikre at de mest samfunnsøkonomiske løsningene blir valgt.

KRAFTSYSTEM

Oppfølging av pågående prosesser med nettkodene har prioritet. De fleste av kodene er vedtatt av EU og under implementering i EU-land. Nettkodene ventes å bli implementert også i Norge, og flere prosesser knyttet til dette er allerede i gang.

Statnett vil i løpet av året ha levert forslag til NVE om samtlige *tilknytningskoder* (DCC, HVDC, RfG). Kraftnæringen er invitert til å påvirke forslagene blant annet gjennom deltakelse i referansegrupper. Det er avholdt ett møte om RfG-koden, og Energi Norge har deltatt i bransjeforum i NVE om tilknytningskodene generelt. I tillegg er det avholdt flere interne koordineringsmøter.

Det er utviklet et "New balancing concept" for Norden hvor Statnett og Svenska Kraftnett har tatt en lederrolle. I dette konseptet er regelverket som er beskrevet i driftskoden SoGL, hensyntatt. Energi Norge har sammen med medlemmer deltatt på et møte om implementering av "New balancing concept" og vil påvirke utviklingen videre.

Energi Norge har avgitt høring i NVEs endringsforslag i Forskrift om systemansvaret etter en koordinert prosess med medlemsbedriftene.

MARKEDSDESIGN

Energi Norge har fulgt opp utviklingen av to handelsløsninger i Danmark og mellom Danmark og Tyskland som kan ha stor betydning for fremtidige løsninger i Norge: 1) mothandelsløsning mellom Danmark og Tyskland, som kan ha betydning for Norge, og 2) når Tysklands kabelen kommer. Dansk TSO foreslo fire ulike modeller på et høringsmøte. Disse representerer forskjellige muligheter for norske aktører til å delta i mothandel. Målet er å komme til en løsning hvor alle nordiske ressurser kan delta (gitt aktuell nettkapasitet) og ikke bare danske ressurser i DK1.

Videre har dansk TSO organisert et møte for å finne ut hvordan TSOene kan støtte EPAD markedet (det finansielle prissikringsmarkedet) i DK på en effektiv måte og uten å påføre markedsaktørene ulemper som kan lede de inn en interessekonflikt/innsiddeposisjon. Dette kan bli relevant i Norge i forhold til NO5 når FCA Guideline blir implementert.

Videre har Energi Norge gitt innspill til nordiske og europeiske høringer om hvordan kapasitetsallokering i nettet kan skje i "day ahead" markedet i region Norden og i region Hansa (dette er alle forbindelsene mellom Norden og kontinentet).

Ad handelsregler

Energi Norge har utarbeidet to veiledere til distribusjon blant våre medlemmer. Disse vil være til hjelp for bedrifter i kraftnæringen i forbindelse med implementering av EMIR og MiFID. EMIR gjelder fra 1. juli 2017, og rapportering gjelder fra 3. januar 2017. Energi Norges veileder "EMIR for beginners" gir informasjon om hvordan intern rapportering og risikostyring må tilrettelegges for å være i tråd med loven. MiFID II skal implementeres i løpet av 2018 i Norge, og fører med seg en innstramning av mulighetene til å få unntak fra kravet om verdipapirhandelskonsesjon. Veilederen, som Thommessen har utarbeidet for Energi Norge, skal hjelpe kraftbransjen til å bruke det nye unntaksregimet under MiFID II på en korrekt måte. Selv om loven først skal implementeres i løpet av 2018, er det hensiktsmessig å gå gjennom selskapenes kontrakter med større kunder og beregningsmetoden for terskelverdiene for å få prosessene på plass før lovendringen kommer.

REMIT

Energi Norge har gitt høringsinnspill til NVE som ønsker å tilpasse Energilovforskriften for å forberede implementering av REMIT ("Wholesale energy market integrity and transparency") i Norge. Dette berører forbud av innsiddehandel og markedsmanipulasjon som nå blir en del av Energilovforskriften og ikke lenger bare en del av en privatrettslig avtale mellom Nord Pool og markedsdeltakere. Det er hensiktsmessig at dette tas inn i Energilovforskriften da det kan bli flere kraftbørser i Norge, og det er viktig å få på plass felles regler i det nordiske markedet der REMIT allerede gjelder.

SLUTTBRUKERMARKED

I tredje kvartal har nyheten om at ELHUB forventer ytterligere utsettelse bidratt til tvil om når kraftnæringen kan forvente at den kommer opp å gå. Det forventes at Elhub prosjektet kan konkretisere en revidert fremdriftsplan i fjerde kvartal 2017. Forsinkelsene i Elhub prosjektet gir grunn til bekymring for at kostnadene i selve prosjektet skal øke betydelig, samt at næringens kostnader ved at selskapene holder prosjekt organisasjoner oppe som Elhubens motparter kan anslås til ca 10 millioner kr per måned.

Energi Norge kan konstatere at nettselskapenes kapasitet til å eksportere timeverdier etableres som planlagt, og at flere kraftlev-

erandører etablerer kapasitet til å ta imot disse verdiene direkte, og tester bruk av timeverdier i avregningen. Mobiliteten i markedet er normal og gjennomføringen av leverandørbytter skjer uten problemer selv om Elhub ikke er innført.

NVE har gjennom endringer i forskrift 301, avregningsforskriften, lagt gode føringer for forbedring av sluttbrukermarkedets funksjonalitet. Gjennom dette er det allerede oppnådd vesentlig høyere data kvalitet i masterdata hos nettselskapene, betydelig bedre kultur for overholdelse av tidsfrister for pålagte tjenester til markedsaktørene, og effektiviteten i sluttbrukermarkedet er forbedret. Energi Norge har mottatt innspill fra markedsaktører som reiser spørsmål om Elhub med økte kostnader kan bidra til mer effektive løsninger.

Foto: Jelleke-Vanooteghem

Foto: Katrine Lunke

Arbeidsliv

Arbeidstilsynets avgjørelser om omregningsfaktor ved beredskap

Energi Norge og KS Bedrift var i tredje kvartal i møte med politisk ledelse i Arbeids- og sosialdepartementet vedrørende Arbeidstilsynets praksis i saker som de har behandlet for området til KS Bedrift for beredskapsvakt. KS Bedrift sin Energioverenskomst overlater til Arbeidsmiljøloven (AML) å regulere omregningsfaktor for beredskapsvakt, og følgelig skulle den faktoren være satt til 1/7 etter lovendringen fra 2015. Dette har EL og IT Forbundet klaget inn for Arbeidstilsynet som i seks ulike saker har landet på 1/5 eller 1/6. Ingen av de påklagede sakene har havnet på lovens hovedregel med 1/7. Og det var dette vi påpekte ovenfor departementet. Vi mener at Arbeidstilsynet ikke følger opp ny lovgivning.

Vi stilte også spørsmål om det var en reell to instanser behandling når det var en sentral enhet som behandlet sakene og ikke det lokale arbeidstilsyn. Energi Norge er opptatt av denne saken da det påvirker vårt arbeid med å få endret vår omregningsfaktor.

LOKALE LØNSFORHANDLINGER

Energi Norge samler inn tall fra de lokale lønnsforhandlinger. Fortsatt får man inn resultater, men hovedbildet har tegnet seg. EL og IT Forbundet har inkludert det sentrale tillegget fått ca 2,5 prosent pr. dato. NITO og Tekna ligger på ca 2,6 prosent og Negotia/Delta rett under 2,5 prosent.

NHOS KOMPETANSEBAROMETER 2017

NHOs kompetansebarometer er en årlig undersøkelse som kartlegger kompetansebehov for NHOs medlemsbedrifter. I årets undersøkelse oppgir 61 prosent av Energi Norges medlemmer at de har et udekket kompetansebehov, dette er en oppgang fra 45 prosent for 2016. I hele 95 prosent av medlemsbedriftene i Energi Norge ønsker de å heve kompetansen til sine ansatte, dette gjelder spesielt innenfor digitale kompetansen.

Kraftnæringen best på digitalisering

Halvparten Energi Norge sine medlemmer oppgir i undersøkelsen at de har implementert digitaliserte og automatiserte prosesser, mens 43 prosent sier at de planlegger digitalisering. Når det gjelder bruk av sanntidsanalyse, bruk av roboter og droner, samt sensortechnologi, så er Energi Norges medlemmer lengst fremme i å ta i bruk denne teknologien, av alle NHO sine medlemsbedrifter, ifølge årets undersøkelse.

Kraftnæringen en attraktiv arbeidsplass

Kraftnæringen er den NHO næringen som oppgir størst behov for ingeniører, her er det hele 86 prosent av bedriftene som oppgir at

de har i behov for denne kompetansen. Energi Norges medlemmer oppgir at de får kvalifiserte søkere når de lyser ut stillinger, spesielt på bachelor og masternivå oppgir 90 prosent av bedriftene at de får noen eller mange kvalifiserte søkere. – Dette er 10 prosent over gjennomsnittet av alle NHO sine medlemsbedrifter, og viser at våre medlemmer er attraktive.

HMS

Ny medarbeider

Kristin Reitan har begynt som ny HMS-rådgiver i Energi Norge. Hun kommer fra stillingen som E-verkssjef i Kvikne-Rennebu Kraftlag.

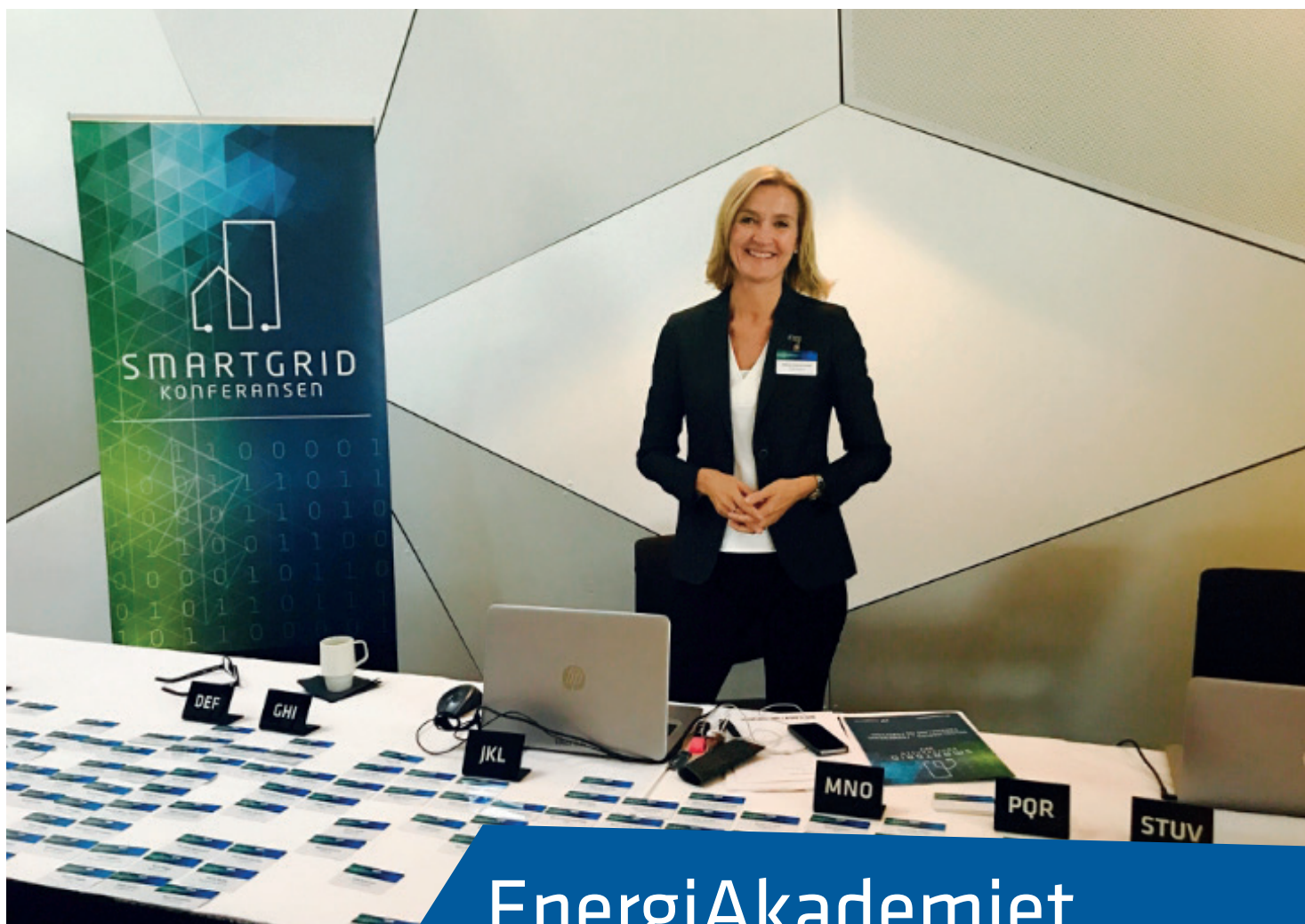
Fagforum HMS

Fagforum HMS hadde møte i september. Denne gruppa har et kontinuerlig fokus på "Skadefri arbeidsdag - Bransjestandard for sikkerhetsarbeid". For å sikre at fokusområdene er relevante for Energi Norge sine medlemmer, holdes medlemmenes erfaringer fra daglig HMS-arbeid opp mot denne strategien på hvert møte. Sikkerhetskulturprosjektet Likehel.no har stått øverst på agendaen, med hovedvekt på mellomlederne og deres viktige rolle for å få ned skadetallene.

Foto: Øystein A Bjerke

EnergiAkademiet

ARRANGEMENTER

EnergiAkademiet har i tredje kvartal avholdt 27 kompetansehevende arrangement innen de fleste fagretninger i fornybarnæringen. Det har vært god deltakelse med 1400 personer tilstede på våre kurs, temadager og konferanser.

DLE-konferansen

I midten av september var Energi Norge og DSB vertskap for årets viktigste møteplass for Det lokale eltilsyn og sakkyndige selskap. Digitalisering av tilsynsarbeidet samt nytteverdi av innføringen av AMS-målere var et gjennomgående tema.

Smartgridkonferansen

Årets Smartgridkonferanse samlet nær 300 deltagere og foredragsholdere i Trondheim. Digitalisering i betydning forbedring, fornying og forenkling i kraftsystemet, med et spesielt fokus på distribusjon, var hovedtema. Deltakerne fikk innsyn i hvordan flere av nettselskapene velger litt ulike strategier for digitalisering av virksomheten. Smartgrid

ble eksemplifisert gjennom resultater fra ulike demoer og innovasjon gjennom endrede arbeidsmetoder.

Inn i kursene

Det har vært avholdt tre kurs i august fra kurspakken "Inn-i-". Det grunnleggende "Inn i energibransjen", fordypingskurset "Inn i nett" og "Inn i krafthandel". Sistnevnte et samarbeid mellom Energi Norge, NordPool og Nasdaq med innføring i fysisk krafthandel, finansiell krafthandel og handel i grønne markeder.

Forebygging av økonomisk kriminalitet

I august ble det avholdt en pilot for bedriftsintern endags workshop i forebygging av økonomisk kriminalitet. Workshop-opplegget er nå ferdig utviklet og kan bestilles for avholdelse lokalt.

Elhub

Det ble arrangert seks Elhubkurs i perioden. Kursene ble arrangert i Oslo, Haugesund og Trondheim. Kursene har hatt en praktisk tilnærming, og har blitt utviklet sammen med Elhub, KS Bedrift, Defo og Energi Norge. Trolig settes det opp flere Elhubkurs i 2018.

Vassdragsteknisk forum (VTF) regionmøte

Tre av fire VTF regionmøter ble avholdt i september og samlet totalt 123 personer som jobber med vassdragstekniske problemstillinger. Møtene besto av foredrag, faglige diskusjoner og befarings på dammer i nærområdene. Møtet i Nord var i år i Pasvik, for Sør-Øst i Kongsberg og for Vest i Svelgen og Kalvåg. Region Midt avholder møte i Selbu i oktober.

Brukermøte spenningskvalitet

Årets Brukermøte spenningskvalitet oppsummerte resultater fra et nylig ferdigstilt fellesfinansiert forskningsprosjekt; Spenningskvalitet i smarte nett. Det ble pekt på identifiserte, men ikke løste utfordringer, og mulig vei videre for å løse dem. Brukermøtet har etablert seg som et attraktivt forum for erfaringsutveksling og formidling av ny kunnskap.

Ny malingsspesifikasjon for vannkraftutstyr

I september lanserte Energi Norge den nye malingsspesifikasjonen på en temadag med deltagelse fra kraftselskap, leverandører og konsulenter. En god spesifikasjon for overflatebehandling innen vannkraft er avgjørende for levetiden på vannkraftteknisk utstyr. Korrosjon er et utstrakt problem for vannkraftutstyr, og bransjen har etterlyst en oppdatert retningslinje som erstatning for EnFo Publikasjon 277-1998.

Ny oppdatert veileder for tolkning av Maskinforskriften

Maskinforskriften gjelder for elektromekanisk utstyr i vannkraftverk. Det har vært stilt spørsmål til hva som er en hensiktsmessig tolkning

av forskriften for slikt utstyr. På temadagen i september lanserte Energi Norge en utvidet versjon av veileder til bruk for vannkraftverk, med tolkning både for mekanisk og elektroteknisk utstyr.

DLE-repetisjonskurs

Innen utgaven av 2017 skal alle personer innenfor DLE og sakkyndige selskaper ha gjennomgått to-dagers repetisjonskurs. I 3. kvartal ble det arrangerte kurs for denne målgruppen hjemmehørende i Vestfold og Telemark.

FORSKNING

Nytt FoU-prosjekt

Det er inngått samarbeidsavtale for det fellesfinansierte prosjektet Samordnet spenningsregulering fra regional- til lavspenningsnettet. Prosjektet er godkjent av NVE for finansiering gjennom nettselskaperens FoU-ramme. Formålet er å gi nettselskapene muligheten til å forlenge levetiden på det eksisterende distribusjonsnettet, uten bruk av batterier. I et forprosjekt finansiert av Energi Norge AS, ble det avdekket at spenningsregulering med tilgjengelig utstyr i markedet kan halvere kostnaden for økt tilknytningskapasitet for distribuert produksjon, i forhold til nettforsterkning.

Utvalg for Forskning og Teknologi (UFT)

Utvalget har utarbeidet en anbefaling for FoU-D strategi. En anbefaling for mandatet for utvalget er også klart fra utvalgets side. Vi har gitt innspill til Energi 21 i deres strategimøter om kraftsystem, sluttbrukerfleksibilitet og generell nettutvikling

PUBLIKASJONER

Nye publikasjoner tilgjengelig i nettbutikken

Et flerårig arbeid for å få oppdatert Enfo1998 Malingsspesifikasjon er fullført og det foreligger nå en ny versjon. Det har vært stor innsats og bidrag fra aktører innen kraftproduksjon. Det er gjennomført en høring, og nyttige innspill har kommet inn fra leverandører og myndighetsapparatet.

Ny veileder til maskinforskriften er nå klar. Energi Norge har koordinert arbeidet med å utvide veilederen til også å omfatte tolkninger rundt elektroteknisk utstyr. Spesielt er forhold rundt kontrollanlegg omhandlet i den nye veilederen.

Elektroinstallatørprøven

Det har i tredje kvartal vært stor pågang på Elektroinstallatørprøven. Det har vært noe mindre pågang enn det siste året når det gjelder søknader om å få avlegge prøven. Dette var ventet da overgangsordningen mellom gammel og ny kvalifikasjonsforskrift ble avsluttet ved årsskiftet i 2016.

God stemning på Kraftkom på Lilehammer.
Foto: Camilla M Granheim

Kommunikasjon og samfunnskontakt

MEDIER OG OMDØMME

Medieomtale

Energi Norge var omtalt i 207 mediasaker i tredje kvartal, med 12,0 millioner potensielle eksponeringer (lesere/seere/lyttere), mot 177/16,0 i samme periode året før. Dekningen fordelte seg med 68 prosent på lokalmedier, 21 prosent på riksmidier, ti prosent på regionmedier og én prosent på fagmedier.

Her er noen av sakene vi uttalte oss om på vegne av kraftnæringen:

- ▶ Norge kan bli verdens første fullelektrifiserte nasjon (veikart for fornybarneringen)
- ▶ Opprinnelsesgarantier gir økt kundemakt og ekstra inntekt til fornybar energi (DN og VG)
- ▶ Strømkabler truer ikke jobber (tilsvar i DN)
- ▶ Elavgiften økt med 60 prosent på 10 år (VG)
- ▶ Derfor øker nettleien (Dinside.no/Dagbladet)
- ▶ Oppfordrer ikke til klesvask om natten (smarte målere)

Omdømmet på vei opp

Kraftnæringens omdømme ble i tredje kvartal målt til 58 av 100 poeng – opp to poeng fra forrige kvartal. Undersøkelsen ble gjennomført 11.-22. september. Bølgen av kritiske medieutspill om smarte strømmålere er trolig en viktig årsak til omdømmefallet i andre kvartal. Energi Norge, medlemsbedriftene og myndighetene har lagt ekstra ressurser i å berolige strømkundene i høst. Blant annet gjennom flere utspill i media og tydelig informasjon på nettsiden nymåler.no.

Kraftnæringens omdømme er nå på nivå med bankene, og signifikant over forsikring, mobiltelefoni og bredbånd.

Kraftkom på Lillehammer

Energi Norges årlige kommunikasjonssamling, Kraftkom, ble i august avholdt på Lillehammer i samarbeid med Eidsiva Energi. Rundt 35 personer fra 20 medlemsbedrifter deltok. Temaer for årets seminar var “Omstilling i kraftnæringen”, “Digital kommunikasjon” og “Verdens første fullelektrifisert samfunn”.

Energi Norge var også representert under kraftnæringens nordiske kommunikasjonsmøte i Stockholm, hvor blant annet datasentre og smarte byer sto på agendaen.

Websiden energinorge.no

Energinorge.no brukes aktivt for å nå ut med informasjon til medlemmer, beslutningstakere, media og andre, og det jobbes kontinuerlig med å forbedre brukervennlighet og innhold. Nettstedet er fortsatt svært godt besøkt på kurs og konferanser. I dette kvartalet var Smartgridkonferansen, DLE-konferansen og Elhub for nettselskap var de mest besøkte arrangementene. Artikkelen om Gudbrandsdal Energi sin Chat-robot som reduserer manuelle kundehenvendelser ble den desidert mest leste nyhetsartikkelen i tredje kvartal.

Nyheter fra Energi Norge

Nyheter fra Energi Norge er et nyhetsbrev som sendes ut via epost hver fredag og dermed genererer økt trafikk til websiden. Påmeldingen skjer via en link på energinorge.no. I tredje kvartal hadde nyhetsbrevet 3 196 registrerte abonnenter. Nyhetsbrevet reflekterer siste ukes nyhetssaker og kommende arrangementer.

Sosiale medier

Facebook brukes aktivt for å få ut saker, bilder, video og relevant informasjon til medlemmer, opinion og politikere. I juli var det innlegg om nye strømmålere som hadde best rekkevidde på Facebook. Videoen med overrekkelsen av “Fornybarnæringens veikart mot 2050” til klimaminister Vidar Helgesen i august var også populær. Medlemstilbudet om digital personalhåndbok fikk stor oppmerksomhet i september, tett fulgt av videoen med reklameguru Ingebrigt Steen Jensen om et fullelektrisk samfunn.

Energi Norges Instagramkonto har vokst til 965 følgere. Videre blir LinkedIn brukt til å poste næringspolitiske nyhetssaker og informasjon om konferanser, og antall følgere der er nå 1 089 personer. Energi Norge har også en god aktivitet på Twitter i siste kvartal. Nå følger 5 575 brukere organisasjonen.

MYNDIGHETSKONTAKT

Arendalsuka

Myndighetskontaktarbeidet har i tredje kvartal vært preget av Arendalsuka og forberedelser til møter med det nye Stortinget. Under Arendalsuka hadde Energi Norge fire arrangementer:

Veikart for grønn vekst i norsk fornybarnæring mot 2050

Lansering av Veikart for grønn vekst i norsk fornybarnæring mot 2050. Veikartet ble overlevert Klima- og miljøminister Vidar Helgesen 14. august, etterfulgt av paneldiskusjon med konsernsjef i SINTEF, Alexandra Bech Gjørsv, og Oluf Ulseth. Veikartet var ment som et innspill til regjeringens strategi for grønn konkurransekraft (senere fremlagt i forbindelse med statsbudsjettet for 2018). I tillegg er veikartet et retningsgivende dokument for fornybarnæringen og Energi Norge. Spesielt visjonen om at “Norge skal ta en global lederposisjon som det første fullelektrifiserte samfunnet i verden innen 2050” fikk mye oppmerksomhet i media, også internasjonalt (bl.a. i The Independent).

Fra arvesølv til fremtidsgull – en handlingsplan for vannkraften

Lansering av Fra arvesølv til fremtidsgull – en handlingsplan for vannkraften. Handlingsplanen ble overrakt statssekretær i Olje- og energidepartementet, Einar Remi Holmen, etterfulgt av debatt mellom ham og Terje Aasland fra Arbeiderpartiet.

Klimagrilling med ungdomspartilederdebat

Klimagrilling: For fjerde år på rad arrangerte Energi Norge sammen med Bellona, Zero og Natur og Ungdom “klimagrilling med ungdomspartilederdebat”. Denne gangen innledet BI-forsker (psykolog og økonomi) Per Espen Stoknes om klimapsykologi, etterfulgt av quiz der hele salen deltok og debatt mellom Unge Venstre (Tord Hustveit), Unge Høyre (Sandra Bruflot), Grønn Ungdom (Ola Eian) og AUF (Ina Libak). Arrangementet ble, som i tidligere år, avsluttet med grilling og mingling.

Grønn konkurransekraft

Politisk eksamen i grønn konkurransekraft: Elektroforum-organisasjonene fulgte opp sin rapport, Grønn konkurransekraft, fra 2016 med en vurdering av hvordan de ulike partiprogrammene leverer på grønn konkurransekraft, spesifikt innenfor kategoriene klimavennlig transport, energioptimal bygningssektor og grønn industriell vekst. Den skriftlige “eksamensrapporten” ble lansert i Arendal før en paneldebatt der partiene hadde anledning til å forbedre sin karakter. I debatten stilte Ola Elvestuen (V), Nikolai Astrup (H), Terje Aasland (Ap), Arild Hermstad (MDG), Sigbjørn Gjelsvik (Sp), Jørund Rytman (Frp).

Nytt storting

Etter stortingsvalget 11. september har administrasjonen i samarbeid med NHO sentralt og fagforum myndighetskontakt jobbet med å kartlegge det nye stortinget. Det ble en større utskiftning av representanter enn ved forrige valg – hele 40 prosent nye representanter – og derfor har det vært viktig å finne ut hvilke representanter som

har bakgrunn fra næringslivet generelt og kraftnæringen spesielt, herunder tidligere styreverv hos Energi Norges medlemmer.

ENERGI NORGES EU-KONTOR

Europeiske energilovforslag til diskusjon

Klima- og energilovforslagene i den såkalte Clean Energy-pakken ligger nå til beslutning i EU. I Rådet, som dette halvåret ledes av det Estiske formannskapet har prioritert kraftmarkedsspørsmålene. Før sommeren ble Norge og EU enige om hvordan den såkalte tredje energimarkedspakke skal innlemmes i EØS-avtalen. Forslaget må godkjennes av Stortinget.

Det er forøvrig avholdt regelmessige møter og holdt kontakt med energiaktører i Brussel i tredje kvartal, blant annet med EU-kommisjonen og Europaparlamentet, representanter for andre lands elforeninger og permanente EU- delegasjoner, samt besøkende representanter fra OED.

Eurelectric som aktiv aktør for Energi Norge i arbeid med energilovforslagene

Den europeiske kraftorganisasjonen Eurelectric gir nå fortløpende sine anbefalinger til endringsforslag som ligger til diskusjon i Energikomiteen (ITRE) i Europaparlamentet og Rådets foreløpige rapporter.

En ny visjon for kraftbransjen utarbeides i Eurelectric som etter planen skal lanseres ved juletid.

Samarbeid i Norden om markedsutvikling

Det nordiske kontorfellesskapet i Brussel har resultert i et tettere samarbeid mellom de nordiske bransjeforeningene og selskapene. Statkraft flyttet inn i lokalene i august. Den nordiske bransjeorganisasjonen Nordenergi samarbeider tett innenfor kraftmarkedsspørsmål, kvotemarkedet og elektrifisering. Etter innsats over tid har blant annet Tyskland og Danmark blitt enige om å sikre minimumsflyt av elektrisitet over grensen (DK1-DE).

Nordenergi har vært i kontinuerlig dialog med kommisjonen for å sikre at kraft kan flyte fra Norden til Tyskland. Nordenergi jobber videre for å sikre tilgang til nordiske aktører. Formannskapet til Nordenergi gikk i september fra Energi Norge til Dansk Energi.

Ny leder for Energi Norges Brussel-kontor

Eivind Hodne Steen har fra august tatt over ansvaret for Energi Norges Brussel-kontor. Hodne Steen har jobbet på Brussel-kontoret siden 2014 og har blant annet hatt hovedansvaret for den daglige driften av Energi Norges formannskap i Nordenergi-samarbeidet, som varte fra september 2015 til september 2017. Eivind har et solid nettverk i Brussel og spiller en nøkkelrolle i Energi Norges påvirkning av EUs energipolitikk.

Juridisk arbeid

I tillegg til å sikre juridisk analyse på en rekke energipolitiske saksfelt, slik som skatt, revisjon av konsesjoner og opprinnelsesgarantier har Energi Norge i tredje kvartal arbeidet med juridisk bistand i enkeltsaker og mer generelle prosesser. Dette omfatter blant annet utarbeidelse av prosesskriv i Flatanger-saken om objektivt ansvar for nettvirksomheten, innspill til lovutvalget for ny forvaltningslov og praktiseringen av regelverket om overtredelsesgebyr.

EnergiNorge

BEDRE KLIMA, SIKKER FORSYNING, GRØNN VEKST